
ІНТЕГРОВАНІ ВМІННЯ

УДК 811.111:378.147

Рассказова Н. Є. (Rasskazova N. E.)

Національний університет кораблебудування ім. адмірала С.О. Макарова

*Проаналізовані рецептивні та продуктивні види мовленнєвої діяльності.
Наведені приклади інтегрованих умінь.*

***Ключові слова:** інтегровані уміння, інтенсивне аудіювання, переглядове читання, заповнення пропусків, субституційні вправи, інформаційний пропуск, проектна робота.*

*Receptive and productive skills of speech activity have been analized.
Examples of intergrated skills are given.*

***Key words:** integrated skills, intensive listening ,skimming, gap-fill, substitution drills, information gap, project work.*

В реальних процесах спілкування окремі види мовленнєвої діяльності функціонують, як правило, інтегровано – наприклад, розмова – це аудіювання і говоріння, а заповнення форми передбачає читання і письмо. На заняттях спроба відділити те, що часто функціонує як **інтегровані уміння** (integrated skills), видається штучною. Аудіювання найчастіше веде до говоріння, і це часто трапляється тоді, коли викладач ставить запитання на розуміння і заохочує студентів говорити.

Введення і закріплення нового матеріалу відбувається за допомогою сприйняти на слух. Якщо ж для введення матеріалу використовується підручник – то за допомогою говоріння і читання.

Чотири види мовленнєвої діяльності часто поділяються на дві групи: **рецептивні** (receptive) – аудіювання і читання та **продуктивні** (productive)– говоріння і письмо.

Аудіювання. Щоразу, коли викладач розмовляє англійською мовою, студенти практикуються в сприйманні на слух. Це є однією з причин того, чому так важливо вести заняття англійською мовою.

Підготовка до аудіювання залежить від типу завдання. Якщо мета – зрозуміти якомога більше (**інтенсивне аудіювання** – intensive listening) – наприклад, коли викладач вводить новий матеріал, тоді студенти повинні зрозуміти майже кожне вимовлене слово. Велика кількість повторень і пояснень можуть бути необхідними. З іншого боку, якщо викладач читає вголос оповідання або включає його запис, студентам не потрібно розуміти кожне слово, щоб слідкувати за розвитком подій в оповіданні. Студенти слухають і намагаються зрозуміти основний зміст тексту – його значення – або шукають конкретну інформацію, яку їм запропонували знайти перед початком завдання. Цей другий тип слухання відомий як **екстенсивне аудіювання** (extensive listening).

Якщо ви ставите за мету розвинути уміння екстенсивного аудіювання, то вам знадобляться наступні поради:

- Допоможіть студентам передбачити зміст тексту, який вони збираються слухати, попередньо обговорюючи його назву і тему.
- Виберіть найскладніші два чи три слова з тексту і поясніть їх значення.
- Перед аудіюванням подивіться разом з студентами на вправу, яку вони будуть виконувати після сприйняття на слух, і поясніть, що їхнє завдання полягає в тому, щоб зрозуміти достатньо інформації для виконання зазначеного завдання, а не намагатися зрозуміти кожне слово аудіотексту.
- Заохочуйте студентів обходитися без запитань про незнайому лексику під час швидкого, частіше одноразового, прослуховування тексту.
- Заохочуйте студентів робити припущення про значення деяких слів.

Матеріал для аудіювання у комунікативних навчально-методичних комплексів (НМК) (course) може складатися з бесід, діалогів, пісень, інтерв'ю та інформативних текстів. Щоб допомогти студентам підготуватись до аудіювання і використання цих текстів, в НМК сплановані серії завдань для виконання на занятті – передтекстові, післятекстові, та ті, що виконуються під час аудіювання.

Читання. Чимало того, що говорилося про аудіювання, стосується й іншого рецептивного вміння – читання. Тексти для читання також можна

використовувати інтенсивно або екстенсивно, і завдання для розуміння текстів можна давати до читання, під час читання і після читання.

НМК містять різноманітні вправи, виконуючи які, студенти можуть використовувати навички та уміння читання рідною мовою, наприклад, читання типу "знімання вершків" тобто, переглядове читання (skimming) або читання типу "сканування"(scanning), тобто пошукове читання (читання для знаходження якоїсь конкретної інформації). Прикладом переглядового читання є той випадок, коли ми переглядаємо газету і вирішуємо, яка стаття достатньо цікава, щоб пізніше прочитати її уважніше. Пошукове читання, навпаки, – це пошук відповідної конкретної інформації, наприклад, ми переглядаємо газету з телепрограмами і дізнаємося, коли розпочинається якась конкретна телевізійна програма.

Поступово розвиваючи ці навички та уміння для читання англійських текстів, студенти стають впевненішими, при роботі з новими й інколи не звичними для них текстами. Якщо студенти продивилися текст і зрозуміли його основний зміст, їм буде легше передбачити значення незнайомих слів. Таким чином заохочується готовність студентів приділяти більше уваги розвитку екстенсивного читання, і отже, значно розширювати загальні знання з англійської мови.

Перед читанням слід стимулювати інтерес студентів до теми (lead-ins). Всі незнайомі слова, важливі для розуміння тексту, слід відпрацювати перед читанням. Студентам необхідно нагадувати, що їм не потрібно намагатися розуміти кожне слово тексту. Їх треба заохочувати здогадуватися про значення нових слів.

Екстенсивне читання англійською мовою є одним з основних шляхів до оволодіння мовою. Важливо, щоб викладачі заохочували студентів розвивати це уміння і знаходили резерви для нього (існує чимало книг для домашнього читання, адаптованих за складністю мовного матеріалу і кількістю слів і також автентичних (authentic).

Перевірка розуміння усних і письмових текстів. Після того, як студенти прослухали чи прочитали текст, викладач мусить завжди упевнитися,

що студенти зрозуміли основний його зміст. Підручники сучасних НМК містять багато завдань, спрямованих на перевірку розуміння.

Багаторазовий вибір (multiple choice questions). Студентам пропонується ряд можливих відповідей на запитання, але тільки один варіант відповіді може бути правильним.

Вірні чи хибні твердження (true or false) про зміст тексту. Студентам треба підтверджувати вірні твердження одних речень і виправляти хибні твердження інших речень.

Заповнення пропусків у реченнях (gap-fill). Студенти повинні доповнювати речення, заповнюючи залишені проміжки словами і виразами з тексту.

Говоріння. Розвиток продуктивних умінь говоріння і письма вимагає чимало підготовчої роботи і керованої практики. Завдання для розвитку навичок і умінь говоріння включають повністю контрольовані вправи, тобто тренувальні вправи (повторення слів чи фраз, пісні, декламації), напівконтрольовані, тобто умовно-комунікативні вправи (заповнення пропусків у словах чи реченнях, субституційні (substitution drills) і трансформаційні вправи) і малоконтрольовані вправи, тобто більш вільні форми висловлювання або творчі завдання (рольова гра, відкрите обговорення, ігри і діалоги). Контрольовані види завдань акцентують на правильності вимови, граматики чи лексики, в той час як малоконтрольовані її види – на вільному висловлюванні.

Трансформація запитань – адаптація запитань з підручника до особистого досвіду студентів – забезпечує корисну додаткову практику і мотивацію через особистісний підхід. Такий вид запитань рекомендується використовувати при першій ліпшій можливості.

Після достатнього відпрацювання формальних аспектів надзвичайно важливо підказувати і давати студентам теми для спілкування. Одним з найбільш ефективних прийомів у цьому плані є **інформаційний пропуск** (information gap), який також можна назвати комунікативним пропуском. Цей прийом реалізується через завдання, які, як правило, виконуються в парах. Суть інформаційного пропуску в тому, що один студент володіє інформацією, яка потрібна іншому

студенту для виконання завдання. Наприклад, перший студент може мати карту, на якій зображено місце, яке другий мусить знайти. Тому другий студент повинен запитати у першого, як пройти до того місця. Перший дає вказівки, другий знаходить місце і таким чином відбувається реальне спілкування англійською мовою між двома студентами. Такий вид діяльності може бути або більш контрольованим – набором запитань, які треба поставити і на які треба відповісти, або менш контрольованим.

Ігри забезпечують ефективне поєднання мотивації і можливості для розмовної практики, і більшість сучасних НМК включають у свою структуру ігри.

Письмо. Уміння писати (писемне мовлення) поділяється на прогресивні взаємопов'язані рівні букво- і словоформування, заповнення речень і конструювання власних і, зрештою, самостійного написання текстів (діалогів, звітів, висловлення думок, оголошень, нарисів).

Аспекти письма, які висвітлюються в сучасних НМК, зводяться до правопису, орфографії, пунктуації, формування речень, складання тексту, і стилістики.

Більшість творчих завдань для письма включають проектну роботу (project work). Працюючи над проектом, студенти проводять дослідницьку роботу з теми, яка їх цікавить. Студенти різного рівня мовленнєвого розвитку можуть зробити свій власний проект – великий чи маленький, простий чи складний. Наприклад, деякі студенти в класі можуть слабше знати мову за інших, але це їм не заважатиме у процесі виконання проекту виявити здібності до проектування чи ілюстрування своєї роботи або знайти оригінальний підхід до презентації проекту.

Отже, для найвищої ефективності навчання англійської мови необхідно формувати заняття таким чином, щоб студенти використовували усі види мовленнєвої діяльності.

Література:

1. *The TKT course. Mary Spratt, Alan Pulverness, Melanie Williams-Cambridge, 2008*
2. *Комунікативні методи та матеріали для викладання англійської мови. Л.В.Биркун ,Oxford University Press,1998*